

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра готельно-ресторанної справи та туризму

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

В.о. директора ІНІ неперервної освіти і
туризму

д.ю.н., проф. Гриценко І.С.

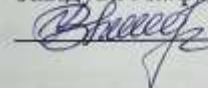
червня 2022 р.

РОЗГЛЯНУТО І СХВАЛЕНО

на засіданні кафедри готельно-ресторанної
справи та туризму

Протокол № 14 від «06» червня 2022 р.

Завідувач кафедри

 д.е.н., проф. Левицька І.В.

РОЗГЛЯНУТО

Гарант освітньої програми професор кафедри
готельно-ресторанної справи та туризму

 д.е.н., проф. Левицька І.В.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТУРИЗМОЛОГІЯ

спеціальність 073 «Менеджмент»

освітня програма «Управління туристичним та готельно-ресторанним
бізнесом»

Факультет (ІНІ) Навчально-науковий інститут неперервної освіти і туризму

Розробники: доцент кафедри, к.е.н., доцент Москвічова О.С.

(посада, науковий ступінь, вчене звання)

Київ – 2022 р.

1. Опис навчальної дисципліни

ТУРИЗМОЛОГІЯ

(назва)

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	<i>магістр</i>	
Спеціальність	<i>073 «Менеджмент»</i>	
Освітня програма	<i>«Управління туристичним та готельно-ресторанним бізнесом»</i>	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	<i>Вибіркова</i>	
Загальна кількість годин	<i>120</i>	
Кількість кредитів ECTS	<i>4</i>	
Кількість змістових модулів	<i>2</i>	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	<i>-</i>	
Форма контролю	<i>Екзамен</i>	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки (курс)	<i>II курс</i>	
Семестр	<i>3</i>	
Лекційні заняття	<i>20 год.</i>	
Практичні, семінарські заняття	<i>20 год.</i>	
Лабораторні заняття	<i>-</i>	
Самостійна робота	<i>80 год.</i>	
Індивідуальні завдання	<i>-</i>	
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	<i>2 год.</i>	<i>2 год.</i>

2. Мета, завдання та компетентності навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни «Туризмологія» є узагальнення накопичених знань в період вивчення туристознавчих дисциплін, створення цілісної уяви про туризм як соціальний інститут, як певну форму природно-суспільного буття та життєдіяльності людини, що подорожує.

Основні **завдання** навчальної дисципліни «Туризмологія» полягають в наступному:

- визначити сутність теорії туризму як інноваційної наукової соціоекономічної та гуманітарної дисципліни;
- розкрити у понятійний спосіб основні смислові значення туризму, ознайомити з його словниково-категоріальним апаратом;

- систематизувати наукові підходи до розуміння феномену туризму, з'ясувати генезу та еволюцію туризмологічного знання, визначити зміст основних туризмологічних концепцій;

- осмислити структуру туризмологічного знання, органічну узгодженість всіх частин;

- з'ясувати функції туризмологічного знання, його суспільне «призначення»;

- виявити діалектику зв'язків між теорією та практикою туристської діяльності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати**:

- теорію туризму, словниково-категоріальний апарат дисципліни;

- історію виникнення туризмологічного знання, основні туризмологічні і концепції;

- структуру та функції туризмологічного знання, його суспільне «призначення»;

- основні світові туристичні регіони;

вміти:

- застосовувати набуті теоретичні знання для вирішення конкретних практичних завдань;

- користуватися у своїй майбутній професії понятійним апаратом туризмологічних термінів.

Набуття компетентностей:

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 6. Навички використання інформаційно-комунікаційних технологій для пошуку, оброблення, аналізу інформації з різних джерел та прийняття рішень.

ЗК 12. Здатність до підготовки аналітичної інформації для прийняття рішень.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

СК 5. Вміння створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління.

СК 10. Здатність до управління організацією, її змінами.

СК 15. Здатність формувати кадрову стратегію у відповідності до корпоративної стратегії та життєвого циклу організації, здійснювати процес набору, відбору, оцінки, найму та вивільнення персоналу, розробляти ефективні системи мотивації та оплати праці, формувати корпоративну культуру.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 9. Здатність оцінювати вплив мега-, макро-, мета-, мікро-середовища на функціонування підприємства туристичного та готельно-ресторанного бізнесу.

ПРН 15. Здатність координувати та регулювати взаємовідносини з контактними аудиторіями.

ПРН 20. Уміння спілкуватись, включаючи усну та письмову комунікацію українською та іноземною мовами.

ПРН 24. Здатність відповідально ставитись до виконуваної роботи та досягати поставленої мети з дотриманням вимог професійної етики.

3. Програма та структура навчальної дисципліни для:

- повного терміну денної (заочної) форми навчання;
- скороченого терміну денної (заочної) форми навчання.

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							Заочна форма						
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Змістовий модуль 1. ТУРИЗМОЛОГІЯ ЯК НАУКА ПРО ТУРИЗМ														
Тема 1. Туризмологія як соціогуманітарна наука	1	5	2	2			9							
Тема 2. Генеза туризмологічного знання	2	10	2	2			14							
Тема 3. Теоретико-методологічні складові туризмології	3	10	2	2			14							
Тема 4. Філософія туризму як методологічна та концептуальна основа туризмології	4	10	2	2			14							
Тема 5. Історія та антропологія туризму	5	5	2	2			9							
Разом за модулем 1		40	10	10			60							
Змістовий модуль 2. СКЛАДОВІ ТУРИЗМОЛОГІЧНОГО ЗНАННЯ														
Тема 6. Соціологія туризму	6	10	2	2			14							
Тема 7. Культурологія туризму	7	5	2	2			9							
Тема 8. Етика та психологія туризму	8	5	2	2			9							
Тема 9. Педагогіка туризму	9	10	2	2			14							
Тема 10. Праксеологія туризму	10	10	2	2			14							
Разом за модулем 2		40	10	10			60							
		80	20	20			120							

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1. ТУРИЗМОЛОГІЯ ЯК НАУКА ПРО ТУРИЗМ		
1	Тема 1. Туризмологія як соціогуманітарна наука	2
2	Тема 2. Генеза туризмологічного знання	2
3	Тема 3. Теоретико-методологічні складові туризмології	2
4	Тема 4. Філософія туризму як методологічна та концептуальна основа туризмології	2
5	Тема 5. Історія та антропологія туризму	2
Змістовий модуль 2. СКЛАДОВІ ТУРИЗМОЛОГІЧНОГО ЗНАННЯ		
6	Тема 6. Соціологія туризму	2
7	Тема 7. Культурологія туризму	2
8	Тема 8. Психологія та етика туризму	2
9	Тема 9. Педагогіка туризму	2
10	Тема 10. Праксеологія туризму	2
Разом		20

5. Контрольні питання, комплекти тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами

5.1. Контрольні питання

1. Туризмологія як теоретико-методологічна наука та шляхи її формування. Об'єкт, предмет та основні завдання досліджень.
2. Поняття туризмології. Міждисциплінарний та інтердисциплінарний підхід в туризмології.
3. Етапи становлення туризмології як науки. Зарубіжні школи туризмології.
4. Основні концепти та принципи туризмології.
5. Модель туризму і туриста за Ж. Шафарі.
6. Концепція туризму як зустрічі і теорія периферії.
7. Модель циклу еволюцій туристичного простору і концепція регіону туристичної активності.
8. Концепція територіальних рекреаційних систем і концепція туристичної урбанізації.
9. Туризм в гуманітарних науках.
10. Туризм в соціально-економічних і географо-екологічних науках.
11. Теоретико-методологічні основи і напрями досліджень у філософії туризму.
12. Теоретико-методологічні основи і напрями досліджень у соціології туризму.
13. Теоретико-методологічні основи і напрями досліджень у психології туризму.
14. Теоретико-методологічні основи і напрями досліджень у педагогіці туризму.
15. Теоретико-методологічні основи і напрями досліджень географії туризму.
16. Теоретико-методологічні основи і напрями досліджень економіки туризму.
17. Теоретико-методологічні основи і напрями досліджень менеджменту туризму.
18. Теоретико-методологічні основи і напрями досліджень маркетингу туризму.
19. Туризм як соціальний інститут. Інститут гостинності та особливості його функціонування.
20. Рекреологія та рекреаційна діяльність.
21. Анімація в туризмі та її особливості.

22. Екскурсологія як туризмологічна наукова дисципліна.
23. Музеєзнавство як наука про музеї.
24. Праксеологія туризму як наука про практику туризму.
25. Концептуальні засади сталого (збалансованого) розвитку туризму.
26. Досвід підготовки фахівців з туризму в зарубіжних країнах.
27. Підготовка фахівців з туризму в Україні.
28. Основні завдання підготовки компетентності фахівців рівня бакалавра з туризму.
29. Основні завдання підготовки і компетентність фахівців рівня магістра з туризму.
30. Державний класифікатор професій з туристичного та готельного бізнесу.
31. Дати визначення: подорож, туристичний продукт, DESTИНАЦІЯ і туристична інфраструктура.
32. Дати визначення: туризмознавство, туризмографія, туризмометрія, туризмологія.
33. Дати визначення: концепція туризму, методологія туризму, методи туризмології, функції туризмології.
34. Дати визначення: туризмолог, туризмознавець, фахівець з туризму, менеджер з туризму.
35. Інформатизація в туризмі.
36. Дати визначення: етика туризму, екологія туризму, культурологія туризму.
37. Міжнародні та вітчизняні наукові інституції з туризму.
38. Структура туризмології як науки.
39. Туризм як предмет вивчення різних наукових дисциплін.
40. Особливості інтердисциплінарного підходу в туризмології.
41. Основні складові філософії туризму – онтологія туризму, феноменологія туризму, туристична екзистенція, аксіологія туризму.
42. Географія туризму – розвиток і трансформація предметної сутності географічних досліджень.
43. Екологія і геоекологія туризму.
44. Наукові основи організації туристичних підприємств.
45. Концепції діяльності і моделювання розвитку туризму.
46. Зв'язки між теорією та практикою туристичної діяльності.
47. Вітчизняні наукові і науково-освітні установи з дослідження туристичної проблематики.
48. Проблематика єдиної науки в туризмі та наук (дисциплін) про туризм.
49. Парадигми соціально-економічних досліджень в туризмі.
50. Парадигми гуманітарних досліджень в туризмі.
51. Роль теоретичної, методологічної і практичної інтеграції у формування науки про туризм.
52. Туризмологія як методологічна соціоекономічна наука про туризм.
53. Теоретико-методичні основи культурології туризму.
54. Правознавство і туризм.
55. Концепції бренду DESTИНАЦІЙ.
56. Геоекологія туризму.
57. Екологія туризму.
58. Геоекономіка туризму.

5.2. Комплекти тестів

1. Туризмологія – це ...

А. наука, що систематизує дослідження трьох основних проявів феномену «туризм»: теоретичний аспект, практичну діяльність та історію становлення і розвитку туризму;

Б. цілісна система сучасних фундаментальних і прикладних наук про туризм, туристичну діяльність, туристичну економіку, менеджмент туризму і туристичне законодавство;

В. сфера людинознавчих дисциплін, що розкриває взаємозв'язок людини і суспільства;

Г. науковий напрям, у межах якого поєднуються різноманітні дослідження туризму як суспільного явища.

2. Об'єкт туризмології – це ...

А. туризм як специфічне соціальне явище, соціально-економічний і культурний феномен, яксоціальний інститут, тобто система суспільних відносин, зв'язків та засобів;

Б. людина, що подорожує, система туристських мотивацій особистості у процесі споживання туристського продукту;

В. науковець, теоретик-туризмолог, який досліджує сутнісні характеристики туризму, бере активну і безпосередню участь в розробці теорії туризму;

Г. всі відповіді невірні.

3. Суб'єкт туризмології – це ...

А. туризм як специфічне соціальне явище, соціально-економічний і культурний феномен, яксоціальний інститут, тобто система суспільних відносин, зв'язків та засобів;

Б. людина, що подорожує, система туристських мотивацій особистості у процесі споживання туристського продукту;

В. науковець, теоретик-туризмолог, який досліджує сутнісні характеристики туризму, бере активну і безпосередню участь в розробці теорії туризму;

Г. теоретичний аспект, практична діяльність, історія становлення і розвитку туризму.

4. Предметом туризмології є:

А. туризм як специфічне соціальне явище, соціально-економічний і культурний феномен, яксоціальний інститут, тобто система суспільних відносин, зв'язків та засобів;

Б. людина, що подорожує, система туристських мотивацій особистості у процесі споживання туристського продукту;

В. науковець, теоретик-туризмолог, який досліджує сутнісні характеристики туризму, бере активну і безпосередню участь в розробці теорії туризму;

Г. теоретичний аспект, практична діяльність, історія становлення і розвитку туризму.

5. Розділ комплексної науки про туризм, науковий напрямок, де на перший план виходять можливості математичного вимірювання та опису основних проявів туристської діяльності:

А. туризмологія;

В. туризмографія;

Б. туризмометрія;

Г. туристика.

6. Образ туризму як цілісної системи, яка поєднує три головних елемента - турист, туристськадестинація, туристська індустрія, запропонував...

- А. швейцарський дослідник Дж. Кріппендорф;
- Б. датський туризмознавець Н. Лейпер;
- В. французький вчений, колишній генеральний секретар Всесвітньої туристської організації, Ф. Франжіаллі;
- Г. американський теоретик, „заслужений професор туризму" Мічиганського університету Р. Макінтош.

7. Теоретичну модель туристичної науки як міждисциплінарного поля туристичної діяльності запропонував...

- А. швейцарський дослідник Дж. Кріппендорф;
- Б. датський туризмознавець Н. Лейпер;
- В. французький вчений, колишній генеральний секретар Всесвітньої туристської організації, Ф. Франжіаллі;
- Г. американський теоретик, „заслужений професор туризму" Мічиганського університету Р. Макінтош.

8. «Глобальний етичний кодекс туризму» запропонував...

- А. швейцарський дослідник Дж. Кріппендорф;
- Б. датський туризмознавець Н. Лейпер;
- В. французький вчений, колишній генеральний секретар Всесвітньої туристської організації, Ф. Франжіаллі;
- Г. американський теоретик, „заслужений професор туризму" Мічиганського університету Р. Макінтош.

9. Представником американської школи туризмології є:

- А. Борман А.;
- Б. Грюнталь А.;
- В. Позер Х.;
- Г. Мак-Меррі К.

10. Представником німецької школи туризмології є:

- А. Борман А.;
- Б. Грюнталь А.;
- В. Позер Х.;
- Г. всі відповіді вірні

11. Дестинація – це ...

- А. територія, яка є туристсько привабливою, що стимулює туристську цікавість і розвиток самого туризму;
- Б. туристський центр, що має туристські ресурси;
- В. регіон, до якого здійснюється туристська поїздка за певним маршрутом у конкретні строки;
- Г. немає правильної відповіді.

12. Аксиологія туризму – це ...

А. сприйняття цінностей культури, яке здійснюється в туристських мандрівках, подорожах, відвідуваннях, поїздках, походах і реалізується через особисте розуміння, витлумачення;

Б. різновид прикладної етики, пов'язаної зі специфікою морального спілкування як всередині туристських груп, так і у ставленні до місцевого населення;

В. вчення про цивілізовану взаємодію туризму із природним середовищем з метою нейтралізації негативних впливів на біосферу;

Г. відображення ціннісного значення туристської діяльності, вибору людиною орієнтацій у "мандрівному житті".

13. Різновид прикладної етики, пов'язаної зі специфікою морального спілкування як всередині туристських груп, так і у ставленні до місцевого населення

А. екологія туризму;

Б. естетика туризму;

В. етика туризму;

Г. комунікативна культура туризму.

14. Вчення про туризм як певну реальність, конкретне буття (існування) феноменатуризму як суспільно-культурного інституту

А. онтологія туризму;

Б. праксеологія туризму;

В. соціологія туризму;

Г. туризмологія.

15. Філософське уявлення про практику туризму в її найрізноманітніших проявах і формах

А. онтологія туризму;

Б. праксеологія туризму;

В. соціологія туризму;

Г. туризмологія.

16. Антропологія туризму – це ...

А. біологічна наука про походження та еволюцію фізичної організації людини та її рас;

Б. сукупність наук про людину, включаючи етнографію;

В. вивчає культуру та вплив людини на навколишнє середовище;

Г. всі відповіді вірні.

17. Географія туризму – це ...

А. вивчає пам'ятники археології, історії та культури, об'єкти й події, що приваблюють людей із найрізноманітнішими потребами;

Б. сукупність наук про людину, включаючи етнографію;

В. вивчає культуру та вплив людини на навколишнє середовище;

Г. описує особливості природи.

18. Наука, що вивчає територіальну організацію туристського господарства, умови та особливості його розвитку у різних районах та країнах

- А. туризмологія;
- Б. екскурсологія;
- В. географія туризму;
- Г. соціологія туризму.

19. Наукове знання, що розуміється як сукупність матеріальних і духовних цінностей, накопичених людством

- А. культурологія;
- Б. соціологія;
- В. філософія;
- Г. етика.

20. Наука, що вивчає процеси виховання, навчання та розвитку особистості в контексті гуманітарно-соціальних функцій туризму

- А. естетика туризму;
- Б. етика туризму;
- В. педагогіка туризму;
- Г. соціологія туризму.

21. Системність як основна ознака соціальних феноменів в туризмі

А. проявляється через сукупність взаємодіючих елементів - туристичних груп, організацій, форм і напрямків туристичної діяльності на задоволення потреб туристів;

Б. характеризує розвиток всіх видів туризму, перетворення його в дозвіллеву індустрію;

В. полягає у спрямованості туристичної діяльності на досягнення спільних цілей - задоволення суспільних потреб людини у пізнанні, відпочинку і розвагах;

Г. немає правильної відповіді.

22. Динамізм як основна ознака соціальних феноменів в туризмі

А. проявляється через сукупність взаємодіючих елементів - туристичних груп, організацій, форм і напрямків туристичної діяльності на задоволення потреб туристів;

Б. характеризує розвиток всіх видів туризму, перетворення його в дозвіллеву індустрію;

В. полягає у спрямованості туристичної діяльності на досягнення спільних цілей - задоволення суспільних потреб людини у пізнанні, відпочинку і розвагах;

Г. немає правильної відповіді.

23. Соціально-культурні (соціокультурні) відносини в туризмі охоплюють

- А. соціокультурні явища;
- Б. соціокультурні факти;
- В. соціокультурні феномени;
- Г. всі відповіді вірні.

24. Суб'єктивно опосередкований характер як основна ознака соціальних феноменів в туризмі

А. проявляється через сукупність взаємодіючих елементів - туристичних груп, організацій, форм і напрямків туристичної діяльності на задоволення потреб туристів;

Б. характеризує розвиток всіх видів туризму, перетворення його в дозвіллеву індустрію;

В. утворює велику соціальну спільноту із спільним соціальним статусом "турист" - суб'єктів туристичної сфери;

Г. немає правильної відповіді.

25. Цілісність як основна ознака соціальних феноменів в туризмі

А. проявляється через сукупність взаємодіючих елементів - туристичних груп, організацій, форм і напрямків туристичної діяльності на задоволення потреб туристів;

Б. характеризує розвиток всіх видів туризму, перетворення його в дозвіллеву індустрію;

В. полягає у спрямованості туристичної діяльності на досягнення спільних цілей – задоволення суспільних потреб людини у пізнанні, відпочинку і розвагах;

Г. немає правильної відповіді.

26. Особистість

А. соціальна характеристика людини;

Б. людина як носій свідомості;

В. розумна, відповідальна і вільна людина;

Г. індивід, який свідомо управляє власною поведінкою і діяльністю.

27. Міжнародно-правові документи, в яких позначені цілі туристського виховання

А. Кодекс туриста, Хартія туризму, Глобальний етичний кодекс;

Б. Державні стандарти освіти, Закон України «Про освіту», Конституція України;

В. Глобальний етичний кодекс туриста, Документ Акапулько, матеріали конференцій, Державні стандарти;

Г. правильної відповіді немає.

28. Формування всебічно і гармонійно розвиненою особистості – громадянина країни з активною життєвою позицією і відчуттям поваги до національної культури, історії кожного народу

А. закономірність туристського виховання;

Б. принцип туристського виховання;

В. завдання туристського виховання;

Г. правильної відповіді немає.

29. Розвиток особистості

А. становлення людини як соціальної істоти, яка здійснюється в процесі життєдіяльності;

Б. цілеспрямований процес формування у індивіда якостей особистості;

В. кількісні і якісні зміни в організмі, психіці, інтелектуальній і духовній сфері

людини, які відбуваються в часі під впливом зовнішніх і внутрішніх, керованих і некерованих чинників;

Г. процес цілеспрямованого формування людської особистості в умовах навчання, виховання освіти.

30. Формування особистості

А. цілеспрямований процес формування у вихованців необхідних якостей і переконань;

Б. становлення людини як соціальної істоти, яка відбувається в процесі розвитку, виховання і навчання;

В. кількісні зміни в організмі;

Г. кількісні і якісні зміни в організмі які відбуваються в процесі всього життя людини як соціальної істоти.

6. Методи навчання

В рамках вивчення дисципліни передбачається проведення лекцій, практичних, самостійної та індивідуальної роботи студентів.

Лекція є основною формою навчального процесу. Мета лекції – розкрити основні положення теми, досягнення науки, з'ясувати невирішені проблеми, узагальнити досвід роботи, дати рекомендації щодо використання основних висновків за темами на практичних заняттях.

Лекція має структуру набуття нових знань і містить такі елементи:

- вступ, де дається мотивація навчання, чітке формулювання теми лекції та постановка завдання;

- викладення в логічній послідовності окремих частин лекції;

- висновки, що дають можливість осмислити лекцію в цілому і виділити основну ідею;

- конкретне завдання на самостійну роботу;

- відповіді на запитання.

Основні вимоги до лекції:

- високий теоретичний рівень інформації, посилання на законодавчі та нормативні акти, на нові досягнення науки;

- розкриття наукових засад курсу;

- зв'язок теорії з практикою, зосередження уваги студентів на питаннях, які вирішуються у світлі сучасних вимог;

- рекомендації до поглибленого самостійного вивчення тем, необхідних для практичної роботи.

Передбачається застосування таких видів лекцій: вступної, тематичних та підсумкової; залежно від методів викладу навчального матеріалу: монологічних, проблемних, лекцій-бесід тощо.

Практичне заняття – це колективний науковий пошук певної навчальної проблеми і шляхів її ефективного розв'язання. Учасники заняття аналізують проблему, виявляють причинно-наслідкові зв'язки, висувають шляхи її оптимального вирішення, відповідають на запитання і дискутують. Проводиться, як правило, зі здобувачами, які мають відповідну підготовку й досвід самостійного вивчення складних наукових і практичних проблем. В ході практичного заняття здобувачами вирішують ситуаційні та тестові завдання.

Основні вимоги до практичного заняття:

- продуманість змісту теми, її проблем та методики обговорення;
- визначення цілей, дидактичних і виховних завдань заняття;
- проблемна постановка запитань;
- увага до тестових питань (відкритих та закритих) та логіки їх розкриття;
- постійне керування перебігом практичного заняття, створення атмосфери невимушеності, полемічності й творчої активності;
- стимулювання дискусії;
- забезпечення всебічного розгляду й аналізу навчальних проблем, об'єктивна оцінка виступів і відповідей, своєчасне їх коригування;
- орієнтація здобувачів на подальшу самостійну роботу над навчальним матеріалом тощо.

Самостійна робота студентів полягає у вивченні та опрацюванні наукової, навчально-методичної літератури, законодавчих і нормативних актів, виконанні навчальних завдань.

У процесі самостійної роботи здобувачу необхідно вивчити за допомогою рекомендованої літератури весь матеріал, передбачений програмою курсу.

7. Форми контролю

1. Система оцінювання знань, вмінь та навичок здобувачів передбачає виставлення оцінок за усіма формами проведення занять.

Перевірка та оцінювання знань здобувачів може проводитися у наступних формах.

1. Оцінювання роботи здобувачів під час практичних занять.
2. Оцінювання самостійної роботи.
3. Проведення підсумкового контролю (екзамену).

Розподіл балів за окремими елементами змістових модулів та методи поточного контролю успішності навчальної роботи студентів (форма підсумкового контролю – екзамен)

№ змістового модуля	Елементи змістового модуля	Кількість балів		Поточний контроль навчальної роботи студентів	
		мінімальна	максимальна	методи контролю	тиждень семестру
Змістовий модуль 1. ТУРИЗМОЛОГІЯ ЯК НАУКА ПРО ТУРИЗМ					
1.	Лекційний курс (5 тем лекцій)	10	20	Письмова модульна робота	1-5
	Практичне заняття 1. Туризмологія як соціогуманітарна наука	10	16	Опитування, обговорення	1
	Практичне заняття 2. Генеза туризмологічного знання	10	16	Обговорення, виступи з доповідями, індивідуальні завдання	2
	Практичне заняття 3. Теоретико-методологічні складові туризмології	10	16	Опитування, обговорення, виступи з доповідями, тестування	3
	Практичне заняття 4. Філософія туризму як методологічна та концептуальна основа туризмології	10	16	Опитування, обговорення, виступи з доповідями, тестування	4

	Практичне заняття 5. Історія та антропологія туризму	10	16	Опитування, обговорення, виступи з доповідями, тестування	5
	Всього балів по змістовному модулю 1	60	100		
Змістовий модуль 2. СКЛАДОВІ ТУРИЗМОЛОГІЧНОГО ЗНАННЯ					
2.	Лекційний курс (5 тем лекцій)	10	20	Письмова модульна робота	6-10
	Практичне заняття 6. Соціологія туризму	10	16	Опитування, вирішення практичних завдань та їх обговорення, тестування	6
	Практичне заняття 7. Культурологія туризму	10	16	Опитування, вирішення ситуаційних завдань та їх обговорення, тестування	7
	Практичне заняття 8. Психологія та етика туризму	10	16	Опитування, вирішення ситуаційних завдань та їх обговорення, тестування	8
	Практичне заняття 9. Педагогіка туризму	10	16	Опитування, вирішення ситуаційних завдань та їх обговорення, тестування	9
	Практичне заняття 10. Праксеологія туризму	10	16	Опитування, обговорення, виступи з доповідями, тестування	10
	Всього балів по змістовному модулю 2	60	100		
	Рейтинг студента з навчальної дисципліни	42	70		
	Екзамен	18	30		
	Загальна кількість балів	60	100		

Розподіл балів, які отримують студент

Поточний контроль				Рейтинг з навчальної роботи $R_{НР}$	Рейтинг з додаткової роботи $R_{ДР}$	Рейтинг штрафний $R_{ШТР}$	Підсумкова атестація (екзамен чи залік)	Загальна кількість балів
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Змістовий модуль 3	Змістовий модуль 4					
0-100	0-100	0-100	0-100	0-70	0-20	0-5	0-30	0-100

Примітки. Відповідно до Положення про кредитно-модульну систему навчання в НУБіП України, затвердженого ректором університету 27.02.2019 р. та до Положення про екзамен та заліки у Національному університеті біоресурсів і природокористування України, затвердженого ректором університету 27.12.2019 р. рейтинг студента з навчальної роботи $R_{НР}$ стосовно вивчення певної дисципліни визначається за формулою:

$$R_{НР} = \frac{0.7 \times (R_{ЗМ}^1 \times K_{ЗМ}^1 + \dots + R_{ЗМ}^n \times K_{ЗМ}^n)}{K_{дис}} + R_{ДР} - R_{ШТР},$$

де $R^{(1)}_{зм}$, $R^{n}_{зм}$ – рейтингові оцінки змістових модулів за 100-бальною шкалою;
 n – кількість змістових модулів;
 $K^{(1)}_{зм}$, $K^{n}_{зм}$ – кількість кредитів ECTS, передбачених робочим навчальним планом для відповідного змістового модуля;
 $K_{дис} = K^{(1)}_{зм} + \dots + K^{n}_{зм}$ – кількість кредитів ECTS, передбачених робочим навчальним планом для дисципліни у поточному семестрі;
 $R_{др}$ – рейтинг з додаткової роботи;
 $R_{штр}$ – рейтинг штрафний.
 Наведену формулу можна спростити, якщо прийняти $K^{(1)}_{зм} = \dots = K^{n}_{зм}$. Тоді вона буде мати вигляд:

$$R_{НР} = \frac{0.7 \times (R_{зм}^1 + \dots + R_{зм}^n)}{n} + R_{др} - R_{штр}$$

Рейтинг з додаткової роботи $R_{др}$ додається до $R_{НР}$ і не може перевищувати 20 балів. Він визначається лектором і надається студентам рішенням кафедри за виконання робіт, які не передбачені навчальним планом, але сприяють підвищенню рівня знань студентів з дисципліни.

Рейтинг штрафний $R_{штр}$ не перевищує 5 балів і віднімається від $R_{НР}$. Він визначається лектором і вводиться рішенням кафедри для студентів, які матеріал змістового модуля засвоїли невчасно, не дотримувалися графіка роботи, пропускали заняття тощо.

Шкала оцінювання знань студентів

Рейтинг студента, бали	Оцінка національна за результати складання екзаменів заліків	
	екзаменів	заліків
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	не зараховано

8. Методичне забезпечення

1. Методичні вказівки до самостійної роботи з дисципліни «Туризмологія» для здобувачів другого (магістерського) рівня освіти, галузі знань 07 «Управління та адміністрування», спеціальності 073 «Менеджмент», ОП «Управління туристичним та готельно-ресторанним бізнесом» / Москвічова О.С. – Київ: НУБіП, 2021.

2. Завдання до практичних занять з дисципліни «Туризмологія» для здобувачів другого (магістерського) рівня освіти, галузі знань 07 «Управління та адміністрування», спеціальності 073 «Менеджмент», ОП «Управління туристичним та готельно-ресторанним бізнесом» / Москвічова О.С. – Київ: НУБіП, 2021.

9. Рекомендована література:

– основна:

1. Басюк Д.І. Основи туризмології: навчально-методичний посібник. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2005. – 204 с.

2. Вишнеvsька О. О. Феномен туризму у сучасному соціокультурному просторі: Монографія / Вишнеvsька О. О. – Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2009. – 296 с.

3. Любіцева О.О. Туризмознавство: вступ до фаху: підручник / О.О.Любіцева, В.К. Бабарицька. – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2008. – 335с.
4. Любіцева, О.О. Ринок туристичних послуг (геопросторові аспекти). - 3-є вид., переробл. та допов. [Текст] : навч. посібник / О.О. Любіцева. - К.: «Альтпрес», 2005. - 436 с.
5. Олійник Я.Б., Степаненко А.В. Теоретичні основи туризмології: навч. пос. – К.: «Ніка-Центр», 2005. – 316 с.
6. Ткаченко Т.І. Сталий розвиток туризму: теорія, методологія, реалії бізнесу : монографія (2-ге вид. від. ред. доп.), КНТЕУ, 2009 - 436 с.
7. Туризмологія: концептуальні засади теорії туризму: монографія / В. К. Федорченко, В. С. Пазенок, О. А. Кручек та ін. – К.: ВЦ «Академія», 2013. – 368 с.
8. Туризмологія: концептуальні засади теорії туризму: науково-навчальне видання. - К. : КУТЕП, 2008. - 825с.
9. Федорченко В.К. Педагогіка туризму / Федорченко В.К., Фоменко Н.А., Охріменко М.І., Цехмістрова Г.С. . – К.: Вид. Дім «Слово», 2004. – 296 с.
10. Філософія і культурологія туризму. – К.: КІТЕП, 2001. – 138 с.
11. Філософія туризму: навч. посібник / за ред. В.К. Федорченка, В.С. Пазенка. - К. : Кондор, 2004. - 268 с.
12. Філософські нариси туризму: Науково-навч. видання / За ред. Пазенка В.С. – К.: Український Центр духовної культури, 2005. – 328 с.

– допоміжна:

1. Бэкон Ф. О путешествиях // Соч. в 2 т. – Т.2. – М., 1972. – 428 с.
2. Данильчук В.Ф. Методологічні основи формування і розвитку туристичної діяльності на промисловій території: Автореф. дис. ...д -ра екон. наук / В.Ф.Данильчук. – Донецьк, 2009. – 36 с.
3. Доклад Всемирной туристской организации о вспомогательном счете / Измерение экономического воздействия туризма: Всемирная конференция (Ницца, Франция, 15-18 июня 1999 г.) /ВТО. – <http://unstats.un.org/unsd/stat.com>.
4. Лукашевич М.П., Шандер Ф.Ф. Соціологія туризму. Курс лекцій. – Ужгород, 2008. – 340 с.
5. Лукашевич О.Н. Психология туризма: концептуальное определение. – К.: КУТЕП, 2004. – 228 с.
6. Парфіненко А. Ю. До питання про інституціоналізацію туризмологічної освіти та науки в Україні // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм». – 2016. - Вип 5. – С. 128-133.
7. Смолій В.А. та ін. Енциклопедичний словник довідник з туризму / За заг. ред. В.К.Федорченка. – К.: Слово, 2006. – 372 с.
8. Туризм в системі пріоритетів регіонального розвитку: Монографія / Під ред. проф. В. В. Александрова. – Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2010. – 287 с.
9. Туристичний імідж регіону: Монографія / За ред. Парфіненко А. Ю. – Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна. – 315 с.
10. Федорченко В.К. Підготовка фахівців для сфери туризму: теоретичні та методологічні аспекти. – К.: Вища школа, 2002. – 350 с.
11. Фоменко Н.А. Педагогіка вищої школи: методологія, стандартизація туристичної освіти. – К.: Вид Дім «Слово», 2005. – 216 с.
12. Charles R Goeldner, J.R. Brent Ritchie, Robert W. McIntosh. Tourism: Principles. Practices. Philosophies. Eighth Edition. USA – 1999. – 562 с.
13. Cohen E. Contemporary tourism – trends and challenges: sustainable authenticity or contrived post-modernity? // Tourism: Critical in the Social Sciences. Vol. I /ed. By S. Williams. – London; N.Y.: Routledge, 2004.
14. Cohen E. Phenomenology of tourist experiences // The Journal of British Sociological Association. 13(1979): pp 179-201.

15. Cohen E. Who Is a Tourist? A Conceptual Review // *Sociological Review*. – 1974. Vol. 22.
16. Gluksmann R Die? Wissenschaftliche Behandlung des Fremdenverkehrs // *Zeitschrift fur verkehrsurissenschaft*. – 1930.
17. Graburn N. The Ethnographic Tourist // *The Tourist as a metaphor of the Social World* / ed. By Graham Dann. – Wallingford CAB International, 1998.
18. Graburn N. Tourism as the sacred Journey // *Hosts and guests. The anthropology of tourism* / V.Smith (Ed.) 2 nd ed. – Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 1989.
19. Holden Andrew. *Tourism Studies and the Social Sciences*. London ; New York : Routledge, 2005.
20. Lengkeek J. On the multiple realities of leisure a phenomenological approach to the otherwise of leisure // *Loisir et societe / Society and Leisure*, 19(1996): pp 23-40.
21. Leszycki S. *Wspolczesne zagadnienia turystyki*. – Krakow, 1937.
22. Leszycki S. *Zagadnienia geografii turystyki*. – Krakow, 1937.
23. Mac Cannel D. *The Tourist: A New Theory of the Leisure Class*. – New York: Schocken, 1976.
24. Nash D. *Anthropology of Tourism*. – Oxford: Elsevier, 1996.
25. Pearce D. *Tourist Development*, Longmen, 2 nd end 1989. – 293 c.
26. Pearce D.G. and Butler R.W. (eds) *Contemporary Issues in Tourism Development* Routledge, 1999. – 348 p.
27. Pearce D.G. and Butler R.W. (eds) *Tourism Research: Critiques and Challenges* Routledge, 1992. – 312 p.
28. Przeclawski, K. *Czlowiek a turystyka – zarys socjologii turystyki* / K.Przeclawski. – Krakow: Albi, 1996.

Інтернет-ресурси:

1. Долженко Г. П. Туризмология, туризмовеждение или туристика. *Труды международной туристской академии*. URL: <http://gennadiy-dolzhenko.ru/a25.html>.
2. Зорин И. Феноменология путешествий как предмет туристики. URL: http://www.rmat.ru/rurector1?r421_id=5.
3. Федорченко В.К. Туризмология как наука. Основные парадигмы теории туризма. URL: <http://cyberleninka.ru/article/n/turizmologiya-kak-nauka-osnovnye-paradigmyteorii-turizma>.
4. UNCTAD [офіційний сайт]. URL: <http://www.unctad.org>.
5. [World Tourism Organization UNWTO](http://www.unwto.org) [офіційний сайт]. www.media.unwto.org/ru.
5. ЮНЕСКО [офіційний сайт]. URL: <http://www.unesco.org/new/ru>.
6. Міністерство інфраструктури України [офіційний сайт]. URL: www.mtu.gov.ua/
7. Оперативна туристична інформація і гарячі новини. URL: www.turnovosti.com.ua.
8. Все про туризм і подорожі – корисні посилання для подорожуючих щодо різних видів транспорту. URL:<http://links.travel.ru/transport>.

10. Інформаційні ресурси

1. Кодекс законів про працю України (КЗпП). URL: <http://www.rabotaplus.com.ua/info/kzot/13.html>.
2. Закон України «Про туризм» від 15.09.1995 № 324/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80#Text>.